

Een dagje Docnet

Marieke van der Horst

19 februari reisde ik af naar Utrecht voor de startdag 2023 van Docnet, het docentennetwerk van de Neflac, onder leiding van Wieke Karsten en Jeroen Bron. Vorig jaar heb ik een heel seizoen meegedraaid, en dat is me zeer goed bevallen. De deelnemers dragen in het algemeen zelf de onderwerpen aan waar ze tijd aan willen besteden. Zo hebben we afgelopen jaar een diepgaande studie gedaan naar faalangst en perfectionisme; veel repertoire uitgewisseld; nieuw repertoire leren kennen en ook gespeeld met grote fluiten. Er waren soms ook gastsprekers. Wie wil, kan zelf een onderwerp bespreken of een activiteit leiden. De meeste activiteiten zijn trouwens interactief. Ook hebben we een paar keer elkaars fluitleringen lesgegeven. We leren met en van elkaar, kortom: peer learning.

Dit jaar zit het hele pakket voor mij er niet in, maar deze dag wilde ik toch graag meemaken.

Embouchure

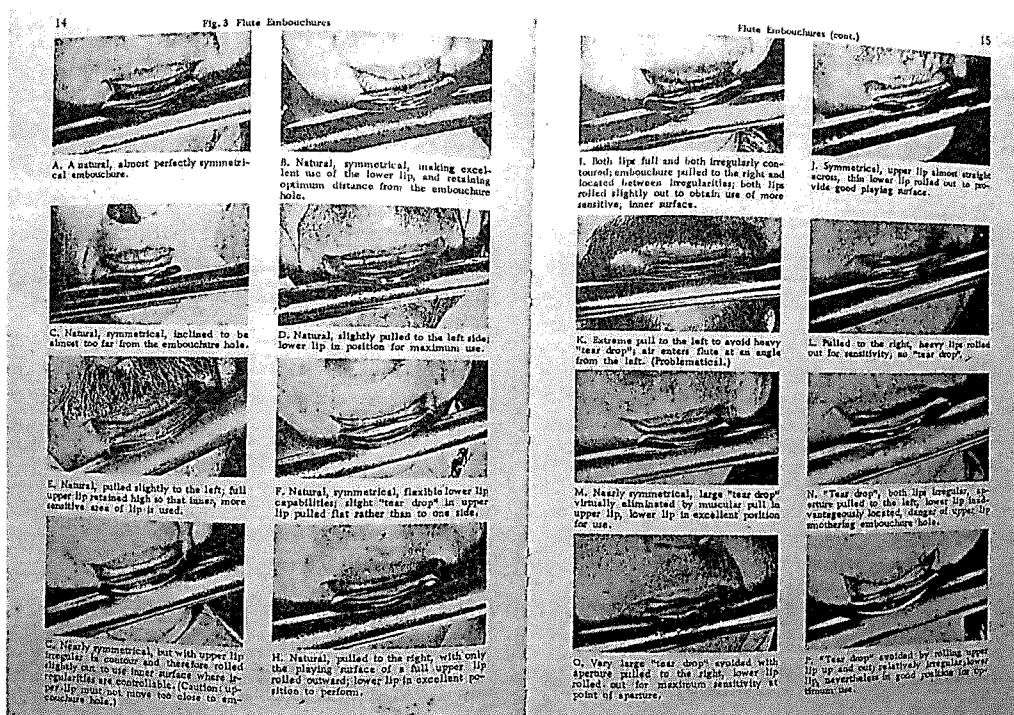
Op de agenda stond een groot onderwerp: embouchure. Na een korte inventarisatie van wat we zoal tegenkomen in onze lespraktijken, en geïllustreerd met foto's van leerlingen en ook die ene enge pagina uit Artistic Flute Playing van Stevens, kwamen de volgende problemen aan bod: de druppel (tear drop); een (te veel) naar beneden

geduwde bovenlip, met heel veel spanning in het gezicht tot gevolg; sowieso de dosering van spanning in de lippen; een slappe tong; een goudvis (iedere noot de embouchure loslaten, wat eruit ziet als de happende aquariumbewoner) en een snavel, getuite lippen waarbij

In kleine groepjes bespraken we wat ons het meeste aansprak. Daarna vertelde ieder groepje wat er besproken was. Met zoveel docenten kwamen er heel veel goede ideeën en tips. Daarbij werd ook opgemerkt, dat wat je aandacht geeft, groeit. Benoem je iets als een probleem dan is de kans groot dat het probleem groter wordt – en dat wil je juist niet. Daarom is het slim om alle oefeningen te zien als een onderzoek, een zoektocht naar wat voor de leerling het beste werkt bij de ontwikkeling van de toon.

Draaideurtrio?

Een ander interessant onderwerp. Welke stukken speel je het liefst met je leerling aan het eind van de les én met de volgende leerling die al binnenkomt? Ook, of vooral, als ze nogal van elkaar verschillen qua niveau? Wieke heeft van een aantal suggesties van de deelnemende docenten een powerpoint gemaakt, zodat we ze direct uit kunnen proberen.

Suzuki en de fluit

Vandaag was Anke van der Bijl de gastspreker. Zij is Suzukidocent, opleider van Suzukidocenten én presidente van de Europese Suzuki Vereniging.

Anke is zelf al in 1990 begonnen met haar Suzuki-opleiding.

Toen ze tijdens haar fluitstudie in Utrecht Suzukipianisten en -violisten ontmoette, die ze echt heel vrij en expressief vond spelen, was haar interesse gewekt en vond ze dat dit voor fluit ook moest kunnen. Ze reisde voor haar opleiding naar het UK en de USA. Het meeste heeft ze toch wel geleerd tijdens haar Post Graduate aan het Talent Education Research Institute in Japan bij de grondlegger van de Suzuki Methode voor fluit: Toshio Takahashi.

Suzukionderwijs is ontwikkeld door de Japanner Shinichi Suzuki (1898-1998). Zijn vader had een vioolfabriek. Hij speelde met zijn broers tafeltennis met vioolonderdelen. Ook leerde hij zichzelf vioolspelen. Dat ging hem zo goed af dat zijn vader hem naar Duitsland stuurde, waar hij beroemde mensen ontmoette zoals Albert Schweizer en Albert Einstein.

Ook zijn aanstaande vrouw, de zangeres Waltraud Sprange ontmoette hij er. Hij nam haar mee naar Japan. Wat een cultuurschok moet dat geweest zijn! Alles was anders, vooral de taal natuurlijk maar ook gewone dingen zoals eetgewoonten.

In deze tijd zal het idee ontstaan zijn dat alle kinderen hun eigen moedertaal vanzelf leren; en dat dit ook op zou kunnen gaan voor andere talen, ook voor muziek, en dan dus ook voor zijn eigen vak, vioolspelen. In het boek *Nurtured by Love* wordt deze onderwijsfilosofie uitgebreid beschreven. Overigens zonder een woord te wijden aan de viool!

In Japan sloeg de Suzukimethode bijzonder goed aan. Daarna verspreidde die zich over de hele wereld. Na de

viool volgden aanpassingen voor andere instrumenten. Tegenwoordig kun je er heel veel instrumenten mee leren spelen, van accordeon (nu nog in ontwikkeling) tot zang.

Suzuki voor de fluit bestaat al 50 jaar (een kleine vergelijking: het NFG bestaat pas 30 jaar!).

De methode is ontwikkeld door Toshio Takahashi in samenwerking met Marcel Moyse. Alles staat in totaal veertien boeken. Het gekozen repertoire is gebaseerd op de destijds beschikbare opnames van Moyse, van *Mary had a little Lamb* tot de concerten van Mozart en Ibert. Inmiddels is het barokrepertoire aan vernieuwing toe, omdat ook de inzichten en uitvoeringspraktijk wel iets zijn veranderd. Pikant detail: er staat geen enkele etude in. Alleen maar echte stukken, met piano, en heel veel toonoefeningen. Omdat iedereen dit repertoire leert, kun je dus altijd en overal ter wereld samenspelen. Er zijn vaak workshops en concerten, die door de leerlingen en ouders worden bezocht. De leerlingen krijgen een band, maar de ouders ook! Zij hebben deze intensieve vorm van muzikles gekozen. Vaak blijven ouders ook zelf op les.

En hoe werkt het nou in de les?

“Als je de principes van het leren van je moedertaal toepast op leren fluit spelen, dan kan iedereen het leren. Net als bij de moedertaal begint het leren al voor het eigenlijke spreken/spelen met luisteren. Muziek in de omgeving van het kind is dus noodzakelijk. In dit geval klassieke muziek. Kinderen doen in hun spel volwassenen na (denk maar eens aan al dat speelgoed). Dit kan dus ook in de muzikles en thuis met het oefenen. Bij het leren zijn er drie gelijkwaardige partners: de leerling, de ouder en de docent.

Kinderen beginnen op een kleine fluit. Samen met een ouder. Ze spelen dus allebei. Op het moment dat een kind de overstap maakt van de kleine fluit naar een echte, verandert de rol van de ouder van speler in actieve luisteraar. In de les moeten de ouders aantekeningen maken. Niet alleen van het huiswerk, maar ook hoe te oefenen, expressie enzovoort. Dit moeten ze echt leren en dat kan best pittig zijn. Ook kinderen moeten leren dat niet alles altijd meteen lukt of altijd alleen maar 'leuk' is.

Suzukionderwijs begint op jonge leeftijd. Meisjes met vier jaar, jongens met vijf. Heel soms zijn leerlingen wel jonger, als ze met een oudere broer of zus meekomen. De kinderen hebben veel vrije tijd want er zijn (behalve zwemles misschien) nog geen hobby's. Als ze dan in de puberteit komen hebben ze al een aardig niveau en zullen ze minder snel geneigd zijn het fluitspelen op te geven. Een andere beruchte hobbel is de overgang naar de middelbare school. Dan is het zeker belangrijk dat de ouders bij de les blijven. De groepsles is vaak de beste manier om kinderen over deze hobbel heen te helpen, net zoals je realiseren dat deze hobbel bij het leven hoort. De leerlingen spelen alles uit het hoofd. Noten lezen komt later. Een groot voordeel van spelen zonder blad-

muziek is dat je direct tegenover elkaar staat. Leerlingen doen je zo makkelijk na. Een ander voordeel: omdat de leerlingen alles moeten onthouden en onderhouden, hebben ze altijd stukken paraat.

Een groot deel van de aandacht in de les gaat naar de ontwikkeling van de toon. De methode neemt hele kleine stapjes, wat de kans op succes flink vergroot. Veelvuldig en specifiek prijzen helpt. Als iets niet direct lukt, waardeer dan de inspanning! Succes is niet altijd meteen zichtbaar.

Alle leerlingen hebben individuele les en groepsles. Eens per maand heeft iedereen groepsles. Om te voorkomen dat de jonge kinderen door het leslokaal gaan zwerven heeft ieder kind een eigen plekje op een kledje. In de groepsles leren ze, van elkaar, en vaardigheden zoals tegelijk beginnen en stoppen, zuiver spelen, in de maat blijven enzovoort.”

Ook de kleintjes kunnen meespelen

Daarna maakten we kennis met een aantal stukken voor fluitorkest, met partijen speciaal voor beginnende fluitisten. Om hiervoor goed in de stemming te komen speelden we zelf op de verschillende beginnersfluiten, zoals de Nuvo en de Fife.

Hiermee was de dag wel ten einde. Terwijl de lucht Neflac-oranje kleurde, keerde ik voldaan huiswaarts.

Meer weten? neflac.nl/docenten-netwerk/

neefvos

KIJK, LUISTER EN ONTDEK...

Ons museum Vosbergen toont een unieke collectie muziek-instrumenten in historisch perspectief. Wij zijn gevestigd in een statige villa op het fraaie Landgoed Vosbergen te Eelde.

Daarnaast bieden wij u meer activiteiten, zoals **Podium Vosbergen**, diverse **arrangementen**, **workshops** en onze gezellige **CoffeeCorner**.

Kijk voor meer informatie en ons actuele aanbod op
www.museumvosbergen.nl

Vosbergerlaan 35 | 9761 TJ Eelde | 050-308 12 91 | Info@museumvosbergen.nl

MUSEUM VOSBERGEN
muziekinstrumenten & concerten